

Історія Зарічненського району та його адміністративно – територіальний устрій

Зарічненська земля здавен приваблювала до себе. Ця унікальна по своїх природних умовах місцевість була здатна забезпечити існування людей в різні роки історичної епохи. Основні риси рельєфу і річкової сітки сформувались тут майже 250 тисяч років назад, коли зійшов Дніпровський льодовик. Вигляд місцевості потім змінювався під дією Сожського (Московського) льодовика. Озера і річки наповнились водою знову, коли з півночі відступив останній, Поозерський (Валдайський) льодовик (18 – 14 тисяч років назад), однак рельєф суттєво не змінився. Клімат пом'якшав і став близьким до сучасного.

Перші поселенці на території сучасного Зарічненського району з'явилися 150 – 35 тисяч років назад. Просторі ліси і луки, багато численні озера і річки створювали сприятливі умови для заселення племен первісних мисливців. Мезолітичні стоянки і місцезнаходження у Зарічненському районі розташовані поблизу озер і річок на піщаних дюнах. Найбільш ранніми пам'ятками є багаточисельні стоянки Нобель I, II, III, і IV, які знаходяться поблизу с.Нобель в урочищах Заборок та Піддяче, на піщаних дюнах правого берега р. Прип'ять. В основному мезолітичні стоянки поблизу села Нобель відносяться до Свідерської культури, яка поширена, крім північних районів України, у Польщі і Білорусі. У Зарічненському районі місцезнаходження мезолітичних стоянок Свідерської культури також відомі поблизу сіл Дідівка, Котира, Кухотська Воля, Сенчиці. Яніславська культура пізнього мезоліту представлена у районі стоянками поблизу сіл Коник, Омит, Сенчиці. У добу мезоліту населення переважно займалося мисливством і рибальством. У добу неоліту територія району була заселена племенами, які залишили пам'ятки дніпро-донецької культури. У середньому періоді бронзового віку XV-XII ст. до н.е. на території району відомі носії тшцінецько-комарівської з поселенням поблизу с.Іванчиці. У цей період активно розвивається скотарство і землеробство. З кінця III ст. до н.е. до початку II ст. н.е. слов'янські племена залишили пам'ятки зарубинецької культури. А в період існування Київської Русі на березі озера Нобель знаходилося літописне місто Небель. Воно згадується в літописі під 1262 роком. Укріплення часів Київської Русі займало підвищення в урочищі "Церковна гора" на південно – східному кінці села. Майданчик підвищення має округлу форму, розміри 75x75 м, її висота над рівнем озера 3-6,5м. Городище в с.Нобель є залишком поселення – міста, політико – адміністративного і торгово – економічного центру, пов'язаного, ймовірно, з існуванням Погоринської Волості, яку вперше літописи згадують під 1097р. Її головним центром у кінці XI ст. було місто Дорогобуж (нині однойменне село в Гоцанському районі

Рівненської області). У добу Великого князівства Литовського м. Небель перебувало у володінні турово-пінських князів. Монастир міста як центр культури і освіти того часу відомий і в XVI столітті. У 1519 році королева Бона отримала від чоловіка Пінське і Кобринське князівства, виявилась енергійною господинею і адміністратором придбаних володінь. У 1524 році вона видала документ, з підтвердженням, що надає Небельському монастирю привілеї: право монахам ловити рибу в озері та річці Прип'яті. Крім того, йому даровано ділянку орної землі.

Не обминули жителів нинішнього району і ті нещастя, принесені грабіжницькими походами татарів, які взимку могли по льоду переходити і річку Прип'ять. Так, у 1527 році кримчаки вдерлися на Полісся і дійшли до Пінська, захопивши в селах і містах Поприп'яття тисячі людей.

В 1596 році жителі району брали участь у повстанні під проводом Северина Наливайка. Зачепила Зарічненщину й визвольна війна українського народу в середині XVII століття. У ряді місць району повстанці громили маєтки шляхтичів, зокрема в 1648 р. в селі Річиця, Погості Зарічному та ін.

В умовах кріпосного права все-таки поліщуки знаходили засоби будувати культові споруди. Декотрі виявилися справжнім витвором мистецтва. Так, у с.Морочне біля дерев'яного храму, до речі, побудованого без жодного цвяха, споруджено у XVIII столітті дзвіницю. У 1790 році зведено православний храм у с. Старі Коні. Його справедливо вважають "справжньою перлиною монументального дерев'яного будівництва на Поліссі". У XVIII столітті побудовано храм і в Погості Зарічному.

Після третього поділу Польщі (1795 р.) місцевість нинішнього району ввійшла до Пінського повіту Мінської губернії. На межі з Волинською губернією простягалася волость з центром у с.Кухотська Воля. У складі пінського повіту с.Погост Зарічний став державним володінням. У 1802 році імператор Олександр I подарував Погост Зарічний фельдмаршалу м.Репіну-Волконському, той згодом продав його разом із фільварком Губином поміщикові Церпітському. Більшість орних земель зосереджувалася в руках великих землевласників. Так у Муравіні (тепер ця територія - складова смт.Зарічне) в 1806 році селяни обробляли 402 морги орної землі, поміщик 930. Власник маєтку, крім землі, мав ще 400 голів великої рогатої худоби, 119 вуликів.

За участь поляків в антиросійському повстанні 1831 року їхні маєтки конфісковувалися

Історія Зарічненського району

Написав Administrator

Понеділок, 27 червня 2011, 20:49 - Останнє оновлення П'ятниця, 26 грудня 2014, 07:52

російськими властями. До 1831 року маєтком містечка Нобель володів місцевий шляхтич, після повстання його передано царському генералові Белоградову. Потім Нобелем володів російський поміщик Ненаруков. Наприкінці XIX століття в Нобелі нараховувалося 120 дворів і 1030 жителів.

У роки Першої світової війни в 1915 - 1917 роках села нинішнього Зарічненського району дуже постраждали. В 1915 р. австро - угорські війська дійшли до річки Стир, де фронт тимчасово стабілізувався. Влітку наступного року під час наступу російських військ у межириччі рік Стир і Стоходу відбувалися кровопролитні бої. Згоріли майже повністю села Кухотська Воля та Кухче. Фронтowa лінія з літа 1916 року аж до підписання Берестейськго (в лютому 1918 року) миру проходила по річці Стохід. За роки війни населення не могло довозити хліб і голодувало. Різко зменшилося поголів'я худоби, до тогож у 1916-1918 роках у Поприп'ятті лютували тиф та інші хвороби, а навесь округ був лише один фельдшер.

Згідно з умовами Берестейського мирного договору територія району в складі Пінського повіту перейшла до України. Після закінчення польсько-радянської війни 1920 року територію включено до Поліського воєводства Польщі.

І аж 17 вересня 1939 року, після укладання пакту Молотова-Ріббентропа, західна Україна, а разом з нею і Зарічне відійшли до складу Радянського Союзу.

У роки Великої Вітчизняної війни на території району діяв обласний штаб партизанського руху, видавалась підпільна обласна газета "Червоний прапор". За період окупації з числа мирних жителів району було розстріляно 949 чоловік, 26 повішено і 66 жорстоко закатовано, на фронтах і в партизанських загонах загинуло 1684 чоловік. За ратний подвиг 840 воїнів - зарічненців було відзначено бойовими орденами та медалями, а уроженець с. Серники А.І.Боричевський та с.Кухче А.П.Харковець удостоєні високого звання - Героя Радянського Союзу. З березня 1944 року Ірпинською дивізією визволено Погост Зарічний (нині смт.Зарічне), а лише в липні 1944 року було остаточно визволено територію району. Після Великої Вітчизняної війни Погост Зарічний перейменований на селище Зарічне, а Морочнівський район - у Зарічненський, райцентр із Морочного перенесений в Зарічне.

Нині Зарічненський район розташований на північному заході Рівненської області, на сході район межує з Дубровицьким, на півдні з Володимирецьким районами Рівненської області, на заході з Волинською областю, на півночі з Республікою Білорусь /протяжність спільного кордону 86,4 км./ . Адміністративний центр - селище міського типу Зарічне (*перша згадка про поселення датується 27 вересня 1480 року в грамоті короля Казимира про дозвіл мінському купцеві Терешковичу вести в містечку Погост "торгівлю водою і сушею" без сплати мита*). Грамота зберігається в Центральному державному архіві давніх актів Росії. Назва селища походить від старослов'янського апелятива погост - "поселення". Так називались центри сільських общин лісової смуги. З 1545 року містечко належало литовській королеві Боні. У другій половині XVI століття Погост належав князям Збаразьким - пізніше Нелюбовичам. Вигідне розташування Погоста, природні умови сприяли розвиткові сільського господарства, ремесла і торгівлі. Після 1795 року Волинське Полісся було возз'єднане з Росією, а Погост Зарічний включено до складу Пінського повіту Мінської губернії. За першим всеросійським переписом 1807 року в Погості Зарічному нараховувалось 108 дворів 647 жителів, православна церква і синагога, декілька млинів і винокурний завод.)

Площа району становить 144,3 тис.Га., з них площа лісів – 59958,8Га, боліт – 18048,2Га, площа водяного дзеркала 5373,2Га. В районі є 17 природних озер, протікає понад 7 річок, з них такі загальновідомі, як Стир, Прип'ять, Стохід, Веселуха, Стубла.

Район лежить у межах Поліської низовини. Поверхня – плоска низовина, основним елементом рельєфу якої є долина верхньої течії Прип'яті з широкою заплавою та двома над заплавами терасами, для яких характерна значна заболоченість, розвиток еолових форм рельєфу (горби та пасма заввишки 5-15 м.). Ґрунти переважно дерново – підзолисті піщані (29,3% площі району) та дерново – глейові, торфоболотні різновиди. Понад 40% території району вкрито лісом (бори, субори, діброви, на знижених ділянках – вільшаники). Основні породи: сосна (35-40% площі лісів), вільха, осика, береза, дуб, граб. Майже 15% площі району припадає на болота з осокою і осоково – гіпновими угрупованнями. У межах району розташовані Дібрівський і Острівський гідрологічні, Вичівський та Сварицевицький ботанічні заказники державного значення, створено регіональний ландшафтний парк "Прип'ять – Стохід".

Корисні копалини: кварцові піски, цегельні глини, значні запаси торфу. За науковими

Історія Зарічненського району

Написав Administrator

Понеділок, 27 червня 2011, 20:49 - Останнє оновлення П'ятниця, 26 грудня 2014, 07:52

передбаченнями і оцінками район відноситься до найбільш перспективних регіонів України на предмет виявлення корінних джерел алмазів, що на практиці підтверджено знахідками уламків алмазоносних кімберлітів, аналогічних таким, що відомі у родовищах Якутії і Південної Африки. Проте практично призупинене бюджетне фінансування геологорозвідувальних робіт у цьому напрямку віддаляє на невизначений термін перспективу виявлення корінних родовищ алмазів Рівненщини.

Найближча залізнична станція до Зарічного – Домбровиця, віддаль до неї 65 км. Віддаль до обласного центру м. Рівне – 190 км. Населення району - 36,4 тис.чол., з них міського - 7,0 тис.чол., сільського - 29,4 тис.чол., щільність населення – 26 чол. на 1 кв.км.

52 населених пункти району об'єднані у 16 сільських та 1 селищну територіальні громади (загальна кількість населення району 36217 чол.).

Спільні інтереси територіальних громад представляє районна рада у складі 34 депутатів , голова ради –
Якушик Микола Флорович.

Виконавчу владу в районі здійснює районна державна адміністрація. У сільських та Зарічненській селищній рада утворено 16 виконавчих комітетів.

Інформаційне забезпечення населення району здійснюють проводове радіомовлення та районна громадсько - політична газета “Полісся”. З 1.09.2001 року, після введення в дію радіо - релейної станції в смт.Зарічне, на території району транслюються телевізійні канали УТ - 1, УТ - 2, БТ, ОНТ.

Історія Заріченського району

Написав Administrator

Понеділок, 27 червня 2011, 20:49 - Останнє оновлення П'ятниця, 26 грудня 2014, 07:52
